

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА

від 20 травня 2022 р. № 612
Київ

Про затвердження Порядку організації охорони і захисту лісів

Відповідно до [статті 38](#) Лісового кодексу України Кабінет Міністрів України **постановляє**:

1. Затвердити [Порядок організації охорони і захисту лісів](#), що додається.
2. Внести до постанов Кабінету Міністрів України зміни, що додаються.

Прем'єр-міністр України	Д. ШМИГАЛЬ
Інд. 75	

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 20 травня 2022 р. № 612

ПОРЯДОК
організації охорони і захисту лісів

Загальні питання

1. Цей Порядок визначає механізм здійснення комплексу заходів, спрямованих на збереження лісів від пожеж, незаконних рубок, пошкодження, ослаблення та іншого шкідливого впливу, захист від шкідників і хвороб.

2. У цьому Порядку терміни вживаються у такому значенні:

гасіння пожежі - дії, спрямовані на припинення горіння в осередку пожежі, обмеження впливу її небезпечних факторів та усунення умов для самовільного відновлення пожежі після гасіння;

горіння - екзотермічний процес, який охоплює окисно-відновні перетворення речовин і (або) матеріалів і характеризується наявністю летких продуктів і (або) світлового випромінювання;

добровільна пожежна охорона постійного лісокористувача або власника лісів - пожежно-рятувальний підрозділ, утворений з числа працівників постійного лісокористувача, власника лісів, який за потреби може бути залучений до гасіння лісових пожеж;

зона діяльності (обслуговування) лісової пожежної станції - територія лісового фонду, офіційно закріплена за лісовою пожежною станцією з метою проведення попереджувальних профілактичних заходів, виявлення та ліквідації лісових пожеж;

зона пожежі - простір, у якому відбувається пожежа;

клас пожежної небезпеки за умовами погоди - показник, що характеризує ступінь ймовірності виникнення лісових пожеж і визначається на основі комплексного показника пожежної небезпеки за умовами погоди;

клас природної пожежної небезпеки - показник, що характеризує ділянки лісового фонду за характеристиками лісових горючих матеріалів, ступенем ймовірності виникнення, видом та характером розвитку в них пожеж;

комплексний показник пожежної небезпеки за умовами погоди - показник, що характеризує ступінь ймовірності виникнення лісових пожеж і визначається з урахуванням температури повітря і кількості опадів за останні три доби;

контрольоване спалювання рослинності - контрольований особою процес спалювання зібраної рослинності або її залишків (суха трава, листя, порубкові рештки, підстилка, хвоя тощо) у спеціально відведених для цього місцях;

контрольований відпал - завчасне контрольоване випалювання наземних горючих матеріалів кваліфікованими лісовими пожежними на безпечній для осіб, які залучаються до гасіння лісових пожеж, відстані перед фронтом пожежі з метою створення на її шляху протипожежного розриву та зупинки пожежі із застосуванням інших тактичних прийомів гасіння;

крайка лісової пожежі - межа між пройденою чи охопленою вогнем територією і не пройденою вогнем;

лісова пожежа - стихійне поширення вогню ділянками лісового фонду;

лісова транскордонна пожежа - поширення лісової пожежі за межі однієї країни;

лісовий горючий матеріал - сукупність лісових рослин, їх морфологічних частин та рослинних залишків різного ступеня розкладання, які можуть горіти під час лісових пожеж;

лісовий пожежний сторож - особа, залучена на постійний чи тимчасовий (сезон) строк для спостереження за певною територією лісового фонду з метою виявлення лісових пожеж, передачі інформації про виявлені лісові пожежі відповідальному черговому постійного лісокористувача, власника лісів та

оперативної інформації про розвиток лісової пожежі керівнику гасіння лісової пожежі під час реагування на випадок пожежі та її гасіння;

лісопатологічне обстеження - обстеження лісів з метою оцінювання санітарного стану, встановлення причин ослаблення та ураження насаджень, виявлення площ поширення осередків шкідників і хвороб, визначення оптимальних заходів із захисту лісів з урахуванням фенології і екології виду шкідника чи збудника хвороби;

лісопожежний модуль - легковий автомобіль підвищеної прохідності з установленим обладнанням для пожежогасіння, призначений для швидкого реагування та гасіння невеликих лісових пожеж та пожеж на початкових стадіях розвитку;

мінералізована смуга - ділянка території, з якої ґрунтообробними механізмами видалено наземні горючі матеріали, ширина якої повинна бути удвічі більшою від можливої висоти полум'я низової пожежі;

моніторинг пожежної небезпеки в лісах - система безперервних спостережень для проведення оцінки імовірності виникнення лісових пожеж, їх виявлення та розвитку. Моніторинг пожежної небезпеки є складовою частиною моніторингу лісів;

наземні горючі матеріали - деревний опад, який складається з опалих хвоїнок, листя, дрібних гілочок, кори, шишок; мертвих деревних рештків: вітролому, сухостою, пеньків, сухих гілок, дрібних порубкових решток; трав'янистої рослинності;

осередки шкідників і хвороб лісу - ділянки, вкриті деревною рослинністю, що характеризуються підвищеною чисельністю шкідників або уражених патогенними організмами дерев, що призводить до зниження біологічної стійкості насаджень, їх деградації і загибелі;

патрулювання лісів авіаційне (авіапатрулювання) - один із способів охорони і захисту лісів шляхом використання літаків (вертольотів) або безпілотних літальних апаратів з дотриманням вимог законодавства в галузі авіації, із залученням посадових осіб державної лісової охорони, лісової охорони інших лісокористувачів та власників лісів, пожежно-рятувальних підрозділів, добровільної пожежної охорони та інших осіб з метою здійснення державного контролю за дотриманням вимог лісового законодавства, забезпечення охорони лісів від пожеж, незаконних рубок, захисту від шкідників і хвороб, пошкодження внаслідок антропогенного та іншого шкідливого впливу;

патрулювання лісів наземне - один із способів охорони і захисту лісів шляхом переміщення посадових осіб державної лісової охорони, лісової охорони інших лісокористувачів та власників лісів, пожежно-рятувальних підрозділів, добровільної пожежної охорони та інших залучених осіб територією лісів пішки або транспортними засобами (за умови великої відстані) із зупинками з метою

здійснення державного контролю за додержанням вимог лісового законодавства, забезпечення охорони лісів від пожеж, незаконних рубок, захисту від шкідників і хвороб, пошкодження внаслідок антропогенного та іншого шкідливого впливу;

протипожежна техніка - технічні засоби для запобігання, обмеження розвитку, гасіння лісових пожеж, захисту людей, матеріальних цінностей і природних ресурсів від їх наслідків;

пожежний спостережний пункт - споруда, спеціально обладнана для спостереження за певною територією лісового фонду з метою виявлення лісових пожеж;

пожежно-рятувальний підрозділ лісової пожежної станції - особовий склад, закріплений наказом керівника постійного лісокористувача або власника лісів за лісовою пожежною станцією на постійній основі та/або громадських засадах, який пройшов спеціальне навчання з питань запобігання, виявлення та гасіння лісових пожеж;

пожежонебезпечний період - частина року, у межах якої виникають лісові пожежі (з моменту сходження снігового покриву до настання стійкої вологої осінньої погоди чи утворення снігового покриву);

пожежостійкі узлісся - спеціально сформовані ділянки лісу на межі лісових ділянок та земель сільськогосподарського призначення, заплав, пасовищ, дачних кооперативів, населених пунктів з метою зниження інтенсивності пожежі та полегшення її гасіння пожежно-рятувальними підрозділами. Пожежостійкі узлісся включають смуги зріджених до повноти 0,4-0,5, в яких регулярно видаляється підлісок та відсутнє суттєве накопичення наземних горючих матеріалів;

протипожежна канава - бар'єр для захисту ділянок лісового фонду від торф'яних пожеж, який прокладається межами з торфовищами на їх території в насадженнях із шаром торф'яного ґрунту завширшки внизу 0,2-0,4 метра, зверху - 1,5-2,8 метра, завглибшки - до мінерального шару або до рівня ґрунтових вод;

протипожежний бар'єр - ділянка території, яка перешкоджає розповсюдженню і розвитку лісових пожеж (мінералізовані смуги, технологічні коридори, протипожежні розриви, протипожежні заслони, пожежостійкі узлісся, протипожежні канали, ріки, озера, автомобільні дороги тощо);

протипожежний блок - частина лісу площею від 350 до 700 гектарів, відокремлена протипожежними заслонами та (або) наявними природними бар'єрами з метою обмеження можливої площі лісової пожежі;

протипожежний заслін - комбінований (складний) бар'єр, який складається з протипожежного розриву (з дорогою посередині) і смуг лісу з обох його боків, очищених від наземних горючих матеріалів, розділених мережею мінералізованих смуг;

протипожежний інвентар - інвентар, призначений для гасіння лісових пожеж (лопати, сокири, граблі, бензопили, хлопавки, торф'яні пожежні стволи, ранцеві лісові обприскувачі тощо);

протипожежний розрив - спеціально створена просіка завширшки 50-150 метрів, зазвичай з дорогою на її території, яка є складовою частиною протипожежного заслону і місцем для організації зупинення сильних низових та верхових пожеж, у тому числі пожеж особливо великого розміру;

профілактичний відпал - завчасне контрольоване випалювання наземних рослинних горючих матеріалів кваліфікованими лісовими пожежними для зменшення запасів горючих матеріалів на межі лісових ділянок та земель сільськогосподарського призначення, торфовищ;

розвиток пожежі - збільшення зони горіння і (або) ймовірності впливу небезпечних факторів пожежі;

сили і засоби пожежогасіння - відомча пожежна охорона, особовий склад лісової пожежної станції та інші задіяні працівники постійного лісокористувача, власника лісів, протипожежна та інша техніка, пожежний інвентар, вогнегасні хімічні речовини, які закріплені за лісовою пожежною станцією;

технологічний коридор - спеціально створена просіка шириною не менше 10 метрів уздовж існуючих ґрунтових проїздів, автомобільних доріг із твердим покриттям, протипожежних розривів (до 20 метрів) у насадженнях для створення мінералізованих смуг з обох боків і проїзду протипожежної техніки.

Інші терміни вживаються у значенні, наведеному у [Лісовому кодексі України](#) та [Кодексі цивільного захисту України](#).

3. Цей Порядок є обов'язковими до виконання всіма власниками лісів, постійними і тимчасовими лісокористувачами.

4. Захист лісів від шкідників і хвороб, збереження від ослаблення та іншого негативного впливу забезпечується шляхом систематичного спостереження за станом лісів, своєчасного виявлення у лісі осередків хвое-, листо-, коренегризучих та стовбурових шкідників, шкідників плодів та насіння, хвороб хвої, листя, плодів і насіння, стовбуру і кореневої системи, здійснення профілактики виникнення таких осередків, їх локалізації і ліквідації.

5. Захист лісів від шкідників і хвороб, збереження від ослаблення та іншого негативного впливу на земельних ділянках зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення, що зазнали радіоактивного забруднення, здійснюються з урахуванням вимог щодо використання та охорони вказаних територій, встановлених [Законом України](#) "Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи".

6. Захист лісів від шкідників і хвороб, збереження від ослаблення та іншого негативного впливу в межах територій природно-заповідного фонду

здійснюються з дотриманням вимог щодо організації, охорони, ефективного використання природно-заповідного фонду, відтворення його природних комплексів та об'єктів, встановлених [Законом України](#) “Про природно-заповідний фонд”.

7. Спостереження та своєчасне виявлення осередків шкідників і хвороб, ослаблення та іншого негативного впливу здійснюється шляхом:

проведення лісопатологічних обстежень;

ведення обліку та інвентаризації осередків масового розповсюдження шкідників і хвороб лісу, наслідків аварій та стихійного лиха, інших пошкоджень.

8. Лісопатологічні обстеження проводяться постійними лісокористувачами, власниками лісів. До проведення лісопатологічного обстеження можуть залучатися представники територіальних органів Держлісагентства та державних спеціалізованих лісозахисних підприємств.

9. Проведення лісопатологічних обстежень лісових насаджень здійснюється шляхом візуального обстеження стану лісів та з використанням геоінформаційних технологій, геопросторових даних і методів дистанційного зондування землі.

10. Лісопатологічні обстеження проводяться з урахуванням сезонного розвитку шкідників і хвороб лісу, мікроклімату регіону та схвалених на науково-технічній раді Держлісагентства і рекомендованих до впровадження наукових і методичних рекомендацій, надісланих Держлісагентством для впровадження постійними лісокористувачами, власниками лісів та державними спеціалізованими лісозахисними підприємствами.

11. Лісопатологічні обстеження проводяться з метою визначення причин масового всихання лісів, стану осередку масового розмноження шкідників або хвороб лісу (встановлення біологічних показників популяції шкідника, інтенсивності і поширення осередку хвороб лісу, індексу санітарного стану насаджень).

12. Лісопатологічні обстеження проводяться:

у разі виявлення осередків шкідників і хвороб;

у лісових насадженнях, які пошкоджені пожежами;

у лісових насадженнях, які пошкоджені вітром або снігом, сильним морозом та іншими несприятливими погодними явищами або перебувають під впливом недостатнього чи надмірного зволоження;

у деревостанах, пошкоджених дикими тваринами;

у деревостанах, ослаблених внаслідок рекреації, господарської діяльності чи техногенних викидів.

13. Ведення обліку та інвентаризація осередків масового розповсюдження шкідників і хвороб лісу, наслідків аварій та стихійного лиха, інших пошкоджень здійснюються шляхом ведення постійними лісокористувачами, власниками лісів книги обліку осередків шкідників і хвороб лісу з використанням інформації, отриманої із:

повідомлень про появу ознак погіршення санітарного стану лісових насаджень;

актів лісопатологічних обстежень насаджень.

14. Книга обліку осередків шкідників і хвороб лісу ведеться в паперовій або електронній формі із зазначенням даних про особу, що внесла до неї запис.

15. Профілактика виникнення осередків шкідників і хвороб, а також їх локалізація та ліквідація здійснюється відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 р. [№ 555](#) “Про затвердження Санітарних правил в лісах України” (ЗП України, 1995 р., № 10, ст. 253; Офіційний вісник України, 2016 р., № 87, ст. 2839).

Охорона лісів від незаконних рубок

16. Охорона лісів від незаконних рубок та інших порушень вимог лісового законодавства здійснюється шляхом:

здійснення Держлісагентством та державною лісовою охороною державного контролю за додержанням нормативно-правових актів щодо ведення лісового господарства в межах повноважень, визначених законом;

проведення державною лісовою охороною, лісовою охороною інших постійних лісокористувачів, власників лісів заходів з охорони лісів від незаконних рубок та інших порушень відповідно до [статті 91](#) Лісового кодексу України та постанови Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2009 р. [№ 976](#) “Про затвердження Положення про державну лісову охорону” (Офіційний вісник України, 2009 р., № 71, ст. 2447);

проведення службою державної охорони природно-заповідного фонду заходів з охорони лісів від незаконних рубок та інших порушень відповідно до [статті 61](#) Закону України “Про природно-заповідний фонд України”.

17. Ведення обліку і зберігання вилучених під час проведення заходів з охорони лісів документів, добутих лісових ресурсів, знарядь їх добування, а також транспортних засобів, що були знаряддями правопорушення, здійснюються відповідно до постанов Кабінету Міністрів України від 25 серпня 1998 р. [№ 1340](#) “Про Порядок обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним” (Офіційний вісник України, 1998 р., № 34, ст. 1280) і від 16 січня 2012 р. [№ 17](#) “Про затвердження Порядку зберігання вилучених під час здійснення

провадження у справах про адміністративні правопорушення речей і документів” (Офіційний вісник України, 2012 р., № 4, ст. 153).

Охорона лісів від пожеж

Види лісових пожеж

18. Низові пожежі поділяються на слабкі, середньої сили та сильні. Вони визначаються за швидкістю руху крайки горіння і висотою полум'я.

Низові пожежі слабкі - пожежі із швидкістю руху фронтальної крайки лісової пожежі до 1 метра на хвилину і висотою полум'я до 0,5 метра.

Низові пожежі середньої сили - пожежі із швидкістю руху фронтальної крайки лісової пожежі від 1 до 3 метрів на хвилину і висотою полум'я від 0,5 до 1,5 метра.

Низові пожежі сильні - пожежі із швидкістю руху фронтальної крайки лісової пожежі більше ніж 3 метри на хвилину і висотою полум'я більше ніж 1,5 метра.

19. Верхові лісові пожежі за швидкістю поширення поділяються на рухливі та стійкі.

Верхові пожежі рухливі - пожежі, які поширюються кронами дерев із швидкістю більше 4 кілометрів на годину, значно випереджаючи фронт низових пожеж, та спричиняють утворення нових осередків завдяки рознесенню іскор. Під час пожежі згорають хвоя та дрібні гілки, великі гілки і кора дерев обвуглюються.

Верхові пожежі стійкі - пожежі, які поширюються із швидкістю до 4 кілометрів на годину кронами дерев одночасно з просуванням фронту стійкої низової пожежі.

Верхові лісові пожежі за параметрами просування фронтальної крайки лісової пожежі поділяються на слабкі, середньої сили та сильні.

Верхові пожежі слабкі - пожежі із швидкістю просування фронтальної крайки лісової пожежі до 3 метрів на хвилину.

Верхові пожежі середньої сили - пожежі із швидкістю просування фронтальної крайки лісової пожежі від 3 до 100 метрів на хвилину.

Верхові пожежі сильні - пожежі із швидкістю просування фронтальної крайки лісової пожежі більше ніж 100 метрів на хвилину (6 кілометрів на годину).

20. Плямисті пожежі - пожежі, що утворилися поза контуром основної пожежі від іскор, які переносяться вітром та конвективними потоками з території пожежі.

21. Торф'яна пожежа - пожежа, що супроводжується безполуменим горінням торфового шару ґрунту. Торф'яна лісова пожежа виникає у місцях

залягання торфу. Під час проникнення вогню в глибину торф'яного шару відбувається загоряння нижніх його шарів.

Швидкість поширення торф'яної пожежі - кілька метрів на добу. Полум'я з осередку пожежі може виходити за межі торфовища, спричиняючи виникнення трав'яних пожеж, пожеж на землях сільськогосподарського призначення та лісових пожеж. Характерною рисою торф'яних пожеж є виділення великої кількості диму, що призводить до задимлення значних територій.

22. Лісові пожежі за розмірами (площею) поділяються на:

невеликі лісові пожежі - пожежі площею до 5 гектарів;

великі лісові пожежі - пожежі площею від 5 до 200 гектарів;

особливо великі лісові пожежі - пожежі площею понад 200 гектарів.

23. Вид та очікуваний розвиток пожежі визначаються керівником гасіння лісової пожежі з урахуванням поточних погодних умов, рельєфу, класу природної пожежної небезпеки ділянки лісового фонду, класу пожежної небезпеки за умовами погоди.

Вимоги щодо охорони та захисту лісів від пожеж

24. У пожежонебезпечному періоді в лісовому фонді забороняється:

1) розпалювати багаття за межами спеціально визначених та облаштованих місць (крім тих, що пов'язані з технологічними вимогами лісгосподарських заходів у спеціально передбачених для цього місцях). Розташування місць розведення багать визначається у матеріалах лісовпорядкування, протипожежного впорядкування або переліку, затвердженому постійним лісокористувачем, власником лісів, опублікованих на веб-сайтах постійних лісокористувачів, органів місцевого самоврядування та розміщених на інформаційних стендах;

2) заїжджати та перебувати на території лісового фонду (крім транзитних шляхів) транспортним засобам та іншим механізмам, крім тих, що використовуються для лісгосподарської мети та охорони лісів від пожеж, у разі встановлення IV і вище класу пожежної небезпеки за умовами погоди;

3) відвідувати населенням (у тому числі з метою полювання) хвойних насаджень у разі встановлення IV і вище класу пожежної небезпеки за умовами погоди;

4) відвідувати населенням (у тому числі з метою полювання) усіх лісів у разі комплексного показника пожежної небезпеки за умовами погоди більше 10000 та швидкості вітру більше 10 метрів на секунду;

5) палити, кидати в лісі непогашені сірники, недопалки, витрушувати з люльок гарячий попіл, крім місць, обладнаних для цієї мети;

6) залишати обмашене, просочене бензином, гасом, мастилом чи іншими горючими речовинами ганчір'я тощо;

7) заправляти паливом у лісі паливні баки під час роботи двигуна;

8) експлуатувати машини та інші механізми з несправною паливною та іскрогасною системою;

9) палити або користуватися відкритим вогнем під час проведення робіт із пально-мастильними матеріалами (переливання пального, заправлення двигунів);

10) використовувати на полюванні піжі, виготовлені з горючих або з таких, що здатні тліти, матеріалів.

25. Фізичним та юридичним особам, які проводять роботи (заходи) або мають об'єкти в лісі, забороняється:

1) розміщувати ближче ніж за 100 метрів від межі хвойного лісу, 50 метрів - мішаного лісу, 20 метрів - листяного лісу склади пально-мастильних та інших горючих матеріалів, автозаправні станції та вогнебезпечні виробництва, смітники, житлові та виробничі приміщення. У разі розміщення зазначених об'єктів від межі лісу на відстані ближче ніж зазначено у цьому підпункті необхідно здійснювати додаткове протипожежне облаштування цих об'єктів, зокрема створювати подвійні мінералізовані смуги навколо об'єкта та на межі ділянок лісового фонду, затверджувати керівником об'єкта план дій у разі виникнення пожежі з вказаними номерами телефонів особи, відповідальної за його виконання, територіального пожежно-рятувального підрозділу ДСНС, постійного лісокористувача, власника лісів;

2) спалювати рослинність або її залишки в лісі, а також на інших земельних ділянках, що безпосередньо примикають до лісу (у тому числі на землях сільськогосподарського призначення) ближче ніж за 100 метрів від межі хвойного лісу, 50 метрів - мішаного лісу, 20 метрів - листяного лісу, крім здійснення контрольованого спалювання рослинності та контрольованих відпалів;

3) залишати під час будівництва (нового будівництва, реконструкції, реставрації та капітального ремонту об'єкта будівництва), ремонту та експлуатації доріг, газопроводів, нафтопроводів, мереж електропередачі, зв'язку, інших комунікацій та об'єктів у лісі деревні залишки, горючі матеріали та джерела загоряння;

4) скидати, розміщувати, захоронювати чи спалювати відходи, у тому числі побутові, у лісі;

5) здійснювати в лісі без узгодження з постійними лісокористувачами, власниками лісів роботи з використанням вибухових та інших горючих речовин.

26. Протипожежні вимоги до місць спалювання порубкових решток місць рубок:

1) під час спалювання порубкових решток потрібно зберегти від пошкодження підріст і дерева, які не підлягають вирубуванню. Спалювання куп починається від межі лісосік і навколо куртин підросту насінневого походження;

2) протягом пожежонебезпечного періоду спалювання порубкових решток здійснюється тільки за умови встановлення I-III класу пожежної небезпеки за умовами погоди та швидкості вітру до 4 метрів на секунду. У посушливий період (10 і більше днів без дощу) спалювання порубкових решток не дозволяється;

3) керівник постійного лісокористувача, власник лісів чи керівник структурного підрозділу, де проводяться вогневі роботи на тимчасових місцях, зобов'язаний оформити наряд-допуск на спалювання порубкових решток (додаток 1). Усі наряди-допуски реєструються в журналі реєстрації нарядів-допусків на спалювання порубкових решток (додаток 2), який ведеться в паперовій або електронній формі за умови впровадження технологій, що унеможливають модифікацію внесених до нього даних, а також дозволяють однозначно ідентифікувати особу, що внесла запис до журналу.

За наявності на підприємстві відомчої пожежної охорони наряди-допуски на спалювання рослинності повинні бути погоджені з нею напередодні виконання робіт. Контроль за проведенням заходів щодо забезпечення пожежної безпеки, визначених у наряді-допуску, здійснюється відомчою пожежною охороною;

4) під час спалювання порубкових решток та весняного доочищення місць рубок забороняється:

допускати до спалювання осіб, які не пройшли у встановленому порядку навчання з охорони та безпеки праці, а також у разі відсутності наряду-допуску на спалювання порубкових решток;

зберігати в місцях спалювання горючі речовини та інші горючі предмети і матеріали;

5) місця спалювання повинні бути оснащені первинними засобами пожежогасіння (лопатами, сокирами, хлопавками, граблями, ранцевими обприскувачами, ємностями з водою);

6) після закінчення вогневих робіт виконавець зобов'язаний ретельно оглянути місце їх проведення, усунути можливі причини виникнення пожежі, забезпечити чергування в місці проведення вогневих робіт з метою недопущення самовільного відновлення горіння;

7) посадова особа, відповідальна за пожежну безпеку місць, де проводилися вогневі роботи, забезпечує перевірку місця проведення цих робіт протягом двох годин після їх закінчення. Про проведення робіт у пожежонебезпечний період

виконавець та відповідальна за пожежну безпеку посадова особа роблять відповідні позначки в наряді-допуску на спалювання порубкових решток;

8) відповідальність за дотримання вимог законодавства про охорону праці та цього Порядку несе безпосередньо керівник робіт.

27. З метою зменшення кількості і площі лісових пожеж, їх оперативного виявлення і ліквідації постійні лісокористувачі, власники лісів зобов'язані відповідно до розробленого ними комплексу протипожежних заходів:

1) здійснювати довгострокове протипожежне облаштування лісів шляхом створення мережі доріг протипожежного призначення у ділянках з високою щільністю джерел вогню, формування пожежостійких узлісь, переформування чистих соснових насаджень у мішані шляхом введення листяних порід, вжиття інших організаційно-технічних і лісогосподарських заходів, спрямованих на запобігання виникненню лісових пожеж, обмеження їх розповсюдження, зниження їх інтенсивності та забезпечення пожежної безпеки в лісах;

2) здійснювати обмежувальні заходи шляхом створення системи протипожежних бар'єрів, мінералізованих смуг, протипожежних розривів, протипожежних заслонів, пожежостійких узлісь, протипожежних каналів, протипожежних технологічних коридорів, облаштування пожежних водойм та під'їздів до них, будівництва лісогосподарських доріг протипожежного призначення;

3) створювати лісові пожежні станції насамперед на територіях із значною кількістю джерел вогню (відвідувачі лісів, населені пункти, автомобільні та залізничні шляхи, регулярне незаконне спалювання рослинності на землях сільськогосподарського призначення, заплавах, пасовищах тощо), за наявності значних площ хвойних насаджень I-III класів природної пожежної небезпеки та з урахуванням існуючої мережі доріг, які дають змогу забезпечити своєчасну доставку сил і засобів пожежогасіння до місць можливого виникнення лісових пожеж;

4) у структурних підрозділах постійних лісокористувачів, власників лісів, де не передбачено створення лісових пожежних станцій, створювати пункти зосередження протипожежного обладнання та інвентарю. Пункти зосередження протипожежного обладнання та інвентарю забезпечуються протипожежним обладнанням та засобами гасіння лісових пожеж в обсягах, визначених нормами забезпечення протипожежним обладнанням та засобами гасіння лісових пожеж пунктів зосередження протипожежного обладнання та інвентарю та лісозаготівельних бригад (додаток 3);

5) у разі встановленні V класу пожежної небезпеки за умовами погоди збільшувати чисельність лісових пожежних станцій за рахунок постійних робітників та інших працівників постійних лісокористувачів, а при комплексному показнику пожежної небезпеки за умовами погоди більше 10000 залучати державну лісову охорону, лісову охорону інших постійних

лісокористувачів і власників лісів, службу державної охорони природно-заповідного фонду України на патрулювання лісів з високою щільністю джерел загоряння;

6) забезпечувати рівень готовності пожежно-рятувальних підрозділів лісових пожежних станцій та інших працівників лісової охорони відповідно до класу пожежної небезпеки за умовами погоди, зокрема у разі встановлення V класу стратегічно розміщувати сили та засоби пожежогасіння ближче до потенційних місць виникнення лісових пожеж, з метою забезпечення прибуття першого пожежно-рятувального підрозділу до місця виявлення лісової пожежі не більше ніж за 15 хвилин з моменту виникнення лісової пожежі;

7) оперативно виявляти лісові пожежі шляхом наземного та авіаційного патрулювання, спостережень із пожежних спостережних пунктів (веж, щогл тощо) з метою швидкого реагування на лісову пожежу та початку гасіння у разі, коли площа лісової пожежі не перевищує 0,01-0,04 гектара;

8) вести первинний облік лісових пожеж і своєчасно інформувати ДСНС про всі випадки пожеж;

9) організовувати і здійснювати взаємодію з органами та пожежно-рятувальними підрозділами ДСНС, а також місцевими пожежно-рятувальними підрозділами відомчої, місцевої та добровільної пожежної охорони, проводити щороку спільні штабні навчання перед настанням пожежонебезпечного періоду за затвердженим сценарієм (гасіння особливо великої пожежі при V класі пожежної небезпеки за умовами погоди), а також спільні польові навчання із організації гасіння рухливої верхової пожежі особливо великого розміру;

10) забезпечити комплекс протипожежних заходів у місцях складування порубкових решток хвойних порід і лісопродукції, що залишені в лісі на пожежонебезпечний період;

11) забезпечити можливість організації безперервного водопостачання для гасіння лісових пожеж у разі виникнення пожежі за найскладнішим сценарієм (одночасне виникнення кількох пожеж, виникнення великої пожежі). Із цією метою створювати пожежні водойми (пожежні водойми, водонакопичувальні резервуари, мобільні пожежні резервуари, резервні цистерни) у місцях із найвищою вірогідністю виникнення лісових пожеж;

12) на ділянках зон і місць відпочинку утримувати місця для розведення вогнищ очищеними до мінерального шару ґрунту та обмежувати їх мінералізованою смугою;

13) вживати на територіях, що зазнали радіоактивного забруднення, максимально можливих заходів до недопущення виникнення лісових пожеж та їх розповсюдження за межі зон забруднення на лісовий фонд, а під час гасіння пожежі забезпечувати дотримання вимог щодо радіаційної безпеки лісовими пожежними та екіпірування їх засобами індивідуального захисту пожежних, у

тому числі змінними засобами захисту органів дихання. Час перебування лісового пожежного на лінії вогню повинен обмежуватися допустимою сумарною дозою опромінення згідно з [Нормами радіаційної безпеки України](#), введеними в дію постановою, першого заступника Міністра охорони здоров'я - головного державного санітарного лікаря України від 1 грудня 1997 р. № 62;

14) здійснювати профілактичні відпали з метою зменшення запасів горючих матеріалів на межі ділянок лісового фонду та земель сільськогосподарського призначення, торфовищ та контрольовані відпали з метою оперативного і безпечного для персоналу створення протипожежного розриву у разі наближення лісової пожежі.

28. Фізичні та юридичні особи, які проводять роботи (заходи), мають об'єкти в лісі або на межі лісу, зобов'язані:

1) перед початком робіт узгодити з представником постійного лісокористувача, власника лісів порядок проведення робіт та дій у разі виявлення або виникнення пожежі під час проведення робіт у лісі (порядок повідомлення, дії щодо локалізації пожежі, заходи з безпеки праці у разі виникнення пожежі);

2) мати у своєму розпорядженні протипожежне обладнання та засоби гасіння лісових пожеж. У разі виявлення лісової пожежі повідомляти про пожежу постійному лісокористувачу, власнику лісів і вживати термінових заходів для її гасіння;

3) узгоджувати з постійними лісокористувачами, власниками лісів місця розміщення в лісі об'єктів, проведення робіт (заходів), а до початку проведення пошукових робіт - реєструвати місця їх проведення, розміщення баз, маршрути переміщення в лісі;

4) забезпечувати проведення відповідальними особами з організації культурно-масових та інших заходів у лісі перед виїздом або виходом у ліс інструктажу для робітників, службовців та учасників таких заходів про дотримання правил пожежної безпеки в лісі та запобігання виникненню лісових пожеж, а також про способи їх гасіння в разі їх виникнення;

5) зберігати горючі матеріали та речовини тільки в спеціально відведених місцях відповідно до вимог цього Порядку;

6) облаштовувати місця для паління.

29. Особи під час здійснення загального використання лісових ресурсів зобов'язані виконувати вимоги щодо пожежної безпеки в лісах, визначені цим Порядком та іншими нормативними актами у цій сфері, зокрема повідомляти постійному лісокористувачу, власнику лісів, територіальному пожежно-рятувальному підрозділу ДСНС або органам місцевого самоврядування про виникнення лісової пожежі.

30. Підприємства, які здійснюють експлуатацію повітряних ліній електропередач та зв'язку, зобов'язані:

1) оперативно відключати від напруги окремі повітряні лінії електропередач у районах гасіння пожеж за першою вимогою керівника гасіння лісової пожежі;

2) утримувати просіки, на яких розміщені повітряні лінії, у безпечному щодо пожежного стану стані (через кожні три - чотири роки вирубувати природне поновлення деревних порід та очищати територію від наземних горючих матеріалів);

3) уздовж повітряних ліній електропередач за периметром трансформаторних підстанцій, розподільних пунктів і пристроїв, що розташовані у лісових та інших зелених масивах, прокладати та утримувати просіки відповідно до [Правил охорони електричних мереж](#), затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 4 березня 1997 р. № 209 (Офіційний вісник України, 1997 р., число 10, с. 28).

31. Органи, в управлінні яких перебувають залізничні та автомобільні дороги, смуги відведення яких межують з ділянками лісового фонду, зобов'язані забезпечити:

1) очищення смуги відведення від наземних горючих матеріалів та предметів, що можуть створювати пожежну та екологічну небезпеку для зелених насаджень з дотриманням вимог, визначених [частиною першою](#) статті 96 Земельного кодексу України;

2) здійснення протягом пожежонебезпечного періоду спостереження за пожежною безпекою смуг відведення доріг із зеленими насадженнями та оперативне реагування на випадки її порушення.

32. Підприємства, що здійснюють експлуатацію трубопроводів, зобов'язані утримувати протягом пожежонебезпечного періоду смуги відводу та охоронні зони трубопроводів, що проходять через ділянки лісового фонду, у безпечному протипожежному стані та прокладати мінералізовані смуги уздовж всієї траси трубопроводу, навколо садиб лінійних служб, колодязів.

33. Загальні вимоги до технічних засобів та пожежного інвентарю, що використовується для запобігання виникненню та гасіння лісових пожеж:

1) пожежні автомобілі та інша протипожежна техніка повинна утримуватися в спеціально призначених для цієї мети приміщеннях, які повинні мати освітлення, тверде покриття підлоги, інші пристрої та обладнання, необхідні для забезпечення нормальних і безпечних умов роботи;

2) протягом пожежонебезпечного періоду пожежні автомобілі та інша протипожежна техніка повинні бути в постійній готовності до виїзду на пожежу, а саме бути справними, мати повний комплект придатного для застосування

протипожежного обладнання та інвентарю, бути заправлена паливом, мастильними матеріалами, забезпечена запасом вогнегасних речовин;

3) пожежні автомобілі та інша протипожежна техніка періодично повинні проходити технічне обслуговування згідно з вимогами, встановленими нормативно-правовими документами та експлуатаційною документацією. Про проведення перевірки стану протипожежної техніки із запуском двигуна необхідно робити запис у спеціальному журналі, який зберігається у приміщенні, де встановлена така техніка;

4) використання протипожежної техніки, у тому числі пожежного обладнання, інвентарю та інструменту для господарських, виробничих та інших потреб, не пов'язаних із пожежогашінням або навчанням протипожежних формувань, забороняється;

5) постійні лісокористувачі, власники лісів повинні мати розроблений та затверджений наказом керівника порядок направлення і прибуття протипожежної та іншої техніки на місце пожежі;

6) на випадок гасіння великих лісових пожеж створюються об'єктові та відомчі резерви пально-мастильних матеріалів та інших матеріальних ресурсів, а також пункти зосередження протипожежного інвентарю.

34. На дорогах (крім транзитних шляхів), що ведуть до лісових насаджень із I-III класами природної пожежної небезпеки, встановлюються шлагбауми та заборонні знаки з інформацією про заборону в'їзду та перебування в лісі у разі встановлення IV та V класів пожежної небезпеки за умовами погоди транспортних засобів та інших механізмів, крім тих, що використовуються для лісогосподарської мети та охорони лісів від пожеж (патрулювання, запобігання та гасіння пожеж).

35. Класи природної пожежної небезпеки визначаються за [шкалою оцінки природної пожежної небезпеки ділянок лісового фонду](#) згідно з додатком 4.

36. З метою запобігання виникненню лісових пожеж, їх оперативного виявлення та ліквідації облдержадміністрації:

забороняють відвідування населенням (у тому числі з метою полювання), заїзд та перебування на території лісового фонду (крім транзитних шляхів) транспортних засобів;

повідомляють населенню через засоби масової інформації та шляхом публікації на веб-сайті про клас і комплексний показник пожежної небезпеки за умовами погоди та про встановлені заборони.

Організація охорони лісів від пожеж

37. Організація охорони лісів передбачає здійснення комплексу заходів, спрямованих на збереження лісів від пожеж, зокрема на:

запобігання виникненню лісових пожеж;
своєчасне виявлення і реагування на лісові пожежі;
ліквідацію лісових пожеж.

38. Охорона лісів від пожеж та пожежна безпека в лісах забезпечується шляхом проведення щороку планових протипожежних заходів, забезпечення готовності пожежно-рятувальних підрозділів відповідно до класу пожежної небезпеки за умовами погоди, оперативного виявлення і ліквідації лісових пожеж.

39. Забезпечення дотримання вимог законодавства у сфері пожежної безпеки в лісах покладається на Держлісагентство місцеві держадміністрації та органи місцевого самоврядування, постійних лісокористувачів, власників лісів відповідно до законодавства.

40. Безпосереднє здійснення заходів щодо запобігання виникненню та гасіння пожеж, ведення їх обліку покладається на постійних лісокористувачів, власників лісів.

У межах об'єктів природно-заповідного фонду здійснення заходів щодо запобігання виникненню лісових пожеж відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 14 липня 2000 р. [№ 1127](#) “Про службу державної охорони природно-заповідного фонду України” (Офіційний вісник України, 2000 р., № 29, ст. 1221) проводиться службою державної охорони природно-заповідного фонду.

41. Керівники постійних лісокористувачів, власники лісів визначають обов'язки посадових осіб (у тому числі заступників керівників) щодо забезпечення пожежної безпеки в лісовому фонді, призначають осіб, відповідальних за окремі напрями цієї роботи.

42. Для кожного постійного лісокористувача, власника лісів його наказом затверджується:

порядок та строки проходження посадовими особами навчання і проведення перевірки знань з питань пожежної безпеки, організації охорони лісів від пожеж та гасіння лісових пожеж, отримання працівниками практичної підготовки та перепідготовки з питань запобігання, виявлення та гасіння пожеж, а також відповідальні за їх проведення;

порядок дій посадових осіб державної лісової охорони, відомчої пожежної охорони, відповідальних чергових із охорони лісу від пожеж, лісових пожежних сторожів, добровільної пожежної охорони постійного лісокористувача, власника лісів, служби зв'язку щодо запобігання виникненню пожеж, готовності пожежно-рятувальних підрозділів відповідно до класу пожежної небезпеки за умовами погоди, оперативного виявлення та швидкого реагування у разі

виявлення лісової пожежі, а також переходу її в верхову пожежу та загрози виникнення або виникнення надзвичайної ситуації;

перелік посадових осіб, які можуть керувати гасінням лісової пожежі;

порядок скликання членів добровільної пожежної охорони та відповідальних посадових осіб у разі виникнення лісових пожеж, виклику вночі, у вихідні та святкові дні.

43. Керівник та посадові особи постійного лісокористувача, власника лісів, визначені як такі, що можуть керувати гасінням лісової пожежі, до початку виконання своїх обов'язків, а також один раз на три роки повинні проходити навчання або підвищення кваліфікації із питань запобігання та гасіння лісових пожеж за типовою програмою “Керівник гасіння лісових пожеж”.

44. Особи, які залучаються до гасіння лісових пожеж та потребують спеціальних знань та навичок з питань запобігання, виявлення та гасіння пожеж, пожежної безпеки, проходять спеціальне навчання відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 2 жовтня 2013 р. [№ 729](#) “Про затвердження Порядку організації та проведення професійної підготовки, підвищення кваліфікації основних працівників професійних аварійно-рятувальних служб” (Офіційний вісник України, 2013 р., № 80, ст. 2977).

45. Особи, які залучаються до гасіння лісових пожеж, повинні:

знати особливості побудови та структуру пожежної команди; особливості використання засобів індивідуального захисту та особистого спорядження; особливості виникнення небезпечних ситуацій під час гасіння лісових пожеж, шляхи евакуації і зони безпеки та основні правила поведінки під час пожежі; особливості проведення розвідки лісової пожежі, порядок інформування керівника гасіння лісової пожежі та здійснення зв'язку; правила безпеки під час гасіння пожеж на межі лісу та населеного пункту; базову термінологію; класифікацію видів лісових горючих матеріалів та їх вплив на розвиток пожежі; особливості впливу погодних умов на розвиток пожежі; особливості впливу рельєфу на розвиток пожежі; тактичні прийоми гасіння природних пожеж;

уміти орієнтуватися на місцевості та читати топографічні карти; правильно використовувати засоби зв'язку; правильно користуватися ручними інструментами; використовувати пожежні автоцистерни, модулі та мотопомпи; прокладати рукавні лінії для подачі води; проводити розвідку, локалізацію, догашування та ліквідацію пожежі; застосовувати відповідні тактичні прийоми гасіння лісових пожеж.

46. Типові програми “Курс підготовки лісового пожежного” та “Керівник гасіння лісових пожеж” розробляється згідно з пунктом 13⁻¹ розділу “Навчальні плани та програми професійної підготовки працівників” Порядку організації та проведення професійної підготовки, підвищення кваліфікації основних

працівників професійних аварійно-рятувальних служб, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 2 жовтня 2013 р. № 729.

47. Порядок та організація проведення спеціального теоретичного та практичного навчання та перевірки знань із питань запобігання виникненню, виявлення та гасіння пожеж у лісовому фонді осіб, які залучаються до гасіння пожеж, затверджується наказом керівника постійного лісокористувача, власником лісів.

Залучати до гасіння лісових пожеж осіб, які не пройшли спеціального навчання і перевірки знань з питань гасіння пожеж, охорони та безпеки праці на лісовій пожежі відповідно до [пункту 44](#) цього Порядку, заборонено.

48. З метою своєчасного прийому, опрацювання і передачі інформації про лісові пожежі у структурних підрозділах постійних лісокористувачів, власників лісів утворюються диспетчерські пункти. Телефон диспетчерського пункту передається до місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування і зазначається на протипожежних плакатах, веб-сайті та у соціальних мережах, інших матеріалах, розроблених з метою запобігання виникненню та профілактики лісових пожеж.

49. Визначення обсягів робіт з охорони лісів від пожеж здійснюється державними лісовпорядними організаціями під час ведення лісовпорядкування.

Постійні лісокористувачі, власники лісів зобов'язані на основі матеріалів лісовпорядкування розробляти та проводити в установлений строк комплекс протипожежних заходів, спрямованих на збереження лісів від пожеж.

Перелік протипожежних та інших заходів, вимоги щодо складення планів таких заходів визначаються Міндовкіллям.

50. Під час проектування державними лісовпорядними організаціями робіт з охорони лісів від пожеж та розроблення постійними лісокористувачами, власниками лісів комплексу протипожежних заходів визначаються обсяги проведення профілактичних заходів із запобігання виникненню пожеж, обсяги заходів із підвищення рівня пожежостійкості лісів, особливості здійснення спостереження за класом пожежної небезпеки за умовами погоди та виявлення лісових пожеж, особливості забезпечення робіт з гасіння лісових пожеж.

51. Профілактичні заходи із запобігання виникненню пожеж включають:

поширення інформації щодо протипожежної безпеки в лісах, зокрема розміщення плакатів, оголошень;

облаштування місць відпочинку, питних джерел, майданчиків для туристів (для ночівлі в наметах), оглядових майданчиків, стоянок для автотранспорту;

визначення місць, де дозволено розпалювати багаття;

установлення шлагбаумів, перешкод.

52. Підвищення рівня пожежостійкості лісів передбачає проведення організаційно-технічних і лісогосподарських заходів, спрямованих на запобігання виникненню пожеж, обмеження їх розповсюдження, зниження пожежної небезпеки в лісі, підвищення стійкості деревостанів до пожеж та своєчасного їх виявлення, зокрема:

1) регулювання породного складу насаджень, проведення рубок догляду із сильною і дуже сильною інтенсивністю зріджування в молодняках з високою повнотою, проведення суцільних і вибіркових санітарних рубок, переформування чистих соснових насаджень у мішані шляхом введення листяних порід, ліквідація захаращеності, вирубування підліску та підросту з метою зниження пожежної небезпеки;

2) проведення обмежувальних протипожежних заходів (створення протипожежних бар'єрів, мінералізованих смуг, протипожежних розривів, заслонів, канав, пожежостійких узлісь, протипожежних технологічних коридорів). При цьому слід:

визначити необхідну кількість і види протипожежних бар'єрів, які необхідно створити з урахуванням лісопожежних особливостей земель лісогосподарського призначення, проектувати протипожежні бар'єри доцільно під час розроблення проекту створення лісових культур або визначення ділянок для проведення рубок формування та оздоровлення лісів;

розділяти найбільш пожежонебезпечні ділянки лісового фонду основними протипожежними заслонами на блоки площею від 350 до 700 гектарів (мінімальна і максимальна площа залежить від лісопірологічної характеристики території постійного лісокористувача, власника лісів);

мінералізовані смуги облаштовувати навколо місць, де дозволено розведення вогнищ; навколо місць зберігання пально-мастильних матеріалів під час проведення робіт у лісі; навколо хвойних лісосік і в середині них в умовах рівнинних лісів на сухих ґрунтах, якщо на лісосіках на пожежонебезпечний період залишена лісопродукція; навколо місць складування заготовленої деревини; уздовж автомобільних доріг і залізниць по межах смуг відведення; навколо дерев'яних мостів, станційних платформ, штабелів шпал, житлових будинків і їм подібних об'єктів, розташованих поблизу доріг у хвойних лісах на сухих ґрунтах; навколо майданчиків пожежонебезпечних лісових промислів - вуглевипалювання, смолокуріння, добування дьогтю тощо; навколо майданчиків проміжних і основних складів живиці; навколо територій, відведених під свердловини; навколо дерев'яних щогл і стовпів ліній електропередачі і зв'язку та вздовж цих ліній, колодязів на трубопроводах і вздовж їх трас, розташованих у сухих місцях; навколо місць відпочинку і паління в лісах; по межах із сільськогосподарськими угіддями;

проектувати закладення мережі протипожежних технологічних коридорів під час садіння лісових культур або проведення перших рубок формування та

оздоровлення лісів, зокрема у кварталах, що межують із населеними пунктами; на великих ділянках хвойних не зімкнутих культур і молодняків та інших ділянках лісового фонду з високою пожежною небезпекою;

проекувати створення пожежостійких узлісь навколо пожежонебезпечних ділянок хвойного лісу, населених пунктів, дачних ділянок, лісових кордонів;

3) визначення кількості та розміщення пожежних водойм, при цьому ефективний запас води в облаштованих водоймах повинен бути в найжаркіший період літа не менше 100 куб. метрів, а відстань доставки води в насадженнях з такими класами природної пожежної небезпеки повинна становити не більше:

1 клас - 2-4 кілометри;

2 клас - 5-8 кілометрів;

3-5 класи - 8-12 кілометрів;

4) будівництво лісогосподарських доріг протипожежного призначення.

53. Спостереження за класом пожежної небезпеки за умовами погоди та виявлення лісових пожеж включає:

отримання від Українського гідрометеорологічного центру та проведення аналізу інформації про клас пожежної небезпеки за умовами погоди з метою визначення постійним лісокористувачем, власником лісів регламенту роботи команди лісової пожежної станції залежно від класу пожежної небезпеки за умовами погоди (додаток 5);

організацію наземного маршрутного патрулювання, авіаційного патрулювання;

організацію спостережень з пожежно-спостережних веж (пунктів, щогл);

організацію та будівництво лісових пожежних станцій і пожежно-спостережних веж (пунктів, щогл);

організацію виявлення лісових пожеж, проведення моніторингу стану їх розвитку з використанням наземних і авіаційних засобів;

організацію роботи пунктів диспетчерського управління (зв'язку) постійного лісокористувача, власника лісів.

54. Забезпечення робіт з гасіння лісових пожеж включає:

визначення радіусу зони обслуговування для кожної лісової пожежної станції;

підготовка рекомендацій із створення та розміщення нових лісових пожежних станцій (у разі потреби);

рекомендоване оснащення лісових пожежних станцій;

розміщення пунктів протипожежного інвентарю.

Управління силами і засобами гасіння пожеж

55. Управління силами і засобами гасіння пожеж виконує керівник гасіння лісової пожежі.

56. Керівником та відповідальним за загальне керівництво гасінням лісової пожежі та її ліквідацію є посадова особа з числа працівників, визначених керівником постійного лісокористувача, власником лісів, затвердженим відповідним наказом постійного лісокористувача, власника лісів, що першою прибула на пожежу та може керувати гасінням лісової пожежі.

57. Керівник гасіння лісової пожежі є єдиначальником і йому підпорядковуються всі пожежно-рятувальні підрозділи, служби пожежної охорони та інші сили, які залучено до гасіння пожежі. Керівник гасіння лісової пожежі забезпечує організацію робіт з рятування людей, гасіння пожежі, безпеку особового складу, збереження пожежно-рятувальної техніки та оснащення.

Ніхто не має права втручатися в дії керівника гасіння лісової пожежі або відмінити його накази під час управління оперативними діями сил та засобів з рятування людей і гасіння пожежі, не взявши на себе керівництво гасінням пожежі.

58. Керівник гасіння лісової пожежі повинен забезпечувати виконання всіма працівниками на гасінні лісової пожежі правил охорони та безпеки праці на пожежі і є відповідальним за їх виконання.

Керівнику гасіння лісової пожежі не дозволяється залишати місце пожежі та відпускати учасників гасіння до завершення робіт із локалізації або/та ліквідації пожежі.

59. Основними завданнями керівника гасіння лісової пожежі є:

здійснення розвідки та проведення оцінки обстановки на пожежі;

визначення вірогідності поширення вогню на населені пункти та інші об'єкти;

у разі розповсюдження пожежі на велику площу та набуття затяжного характеру проведення розвідки пожежі щодня, а у разі потреби - кілька разів на день. За можливості розвідка пожежі здійснюється з повітря;

встановлення виду і розмірів пожежі по фронту, на флангах і в тилу пожежі;

визначення найбільш небезпечного напрямку розповсюдження вогню та оптимальних місць введення сил і засобів для локалізації та гасіння пожежі;

проведення розрахунку сил і засобів та визначення способів і прийомів гасіння, затвердження плану гасіння лісової пожежі, визначення оперативних дільниць та часу локалізації пожежі;

здійснення розпорядження формуванням, організація взаємодії, позмінної роботи працівників, залучених до гасіння пожежі, та забезпечення дій, здійснення контролю за проведенням заходів;

безперервне стеження за змінами обстановки на пожежі та оперативне прийняття рішення в разі її ускладнення;

залучення у разі потреби додаткових сил та засобів і забезпечення ефективного їх використання;

забезпечення дотримання вимог радіаційної безпеки під час ліквідації пожеж на територіях, що зазнали радіоактивного забруднення.

Керівник гасіння лісової пожежі ставить завдання кожному пожежно-рятувальному підрозділу, який прибув на пожежу, щодо ліквідації пожежі, закріплює для технічного керівництва та підтримання постійного зв'язку з керівником гасіння лісової пожежі працівника постійного лісокористувача, власника лісів. Пожежно-рятувальні підрозділи, які мають досвід гасіння пожеж, за дорученням керівника гасіння лісової пожежі можуть виконувати доручені роботи самостійно.

Утворення пожежно-рятувальних підрозділів

60. Усі постійні лісокористувачі, що належать до сфери управління центральних органів виконавчої влади, визначених постановою Кабінету Міністрів України від 5 червня 2013 р. [№ 397](#) “Про затвердження переліку суб’єктів господарювання, в яких створюється відомча пожежна охорона” (Офіційний вісник України, 2013 р., № 43, ст. 1540), утворюють пожежно-рятувальні підрозділи відомчої пожежної охорони. Інші постійні лісокористувачі, власники лісів утворюють пожежно-рятувальні підрозділи добровільної пожежної охорони, які відповідають за пожежну безпеку та організацію гасіння пожеж у лісовому фонді.

61. Пожежно-рятувальні підрозділи добровільної пожежної охорони діють в межах повноважень, передбачених постановою Кабінету Міністрів України від 17 липня 2013 р. [№ 564](#) “Про затвердження Порядку функціонування добровільної пожежної охорони” (Офіційний вісник України, 2013 р., № 64, ст. 2325).

62. Залучення пожежно-рятувальних підрозділів ДСНС працівників державних, регіональних, комунальних, об’єктових аварійно-рятувальних служб, аварійно-рятувальних служб громадських організацій, населення до гасіння лісових пожеж здійснюється відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 9 січня 2014 р. [№ 11](#) “Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту” (Офіційний вісник України, 2014 р., № 8, ст. 245), та наказу Держкомлісгоспу, МНС від 12 березня 2007 р. [№ 89/132](#).

Функціонування лісової пожежної станції

63. Основними завданнями лісової пожежної станції є:

1) забезпечення рівня готовності до реагування на пожежу в межах нормативу часу прибуття відповідно до класу пожежної небезпеки за умовами погоди та значення комплексного показника пожежної небезпеки за умовами погоди, в тому числі стратегічне розташування сил та засобів пожежогасіння в зонах високої щільності джерел загоряння;

2) виявлення пожеж у лісовому фонді із пожежних спостережних веж, щогл, пунктів, телевізійних систем спостереження, під час проведення наземного патрулювання лісів, авіаційного патрулювання за допомогою безпілотних літальних апаратів, а також шляхом одержання повідомлень за наявною системою зв'язку, у тому числі від громадян, інших організацій;

3) запобігання загибелі та травмуванню людей під час лісових пожеж шляхом кваліфікованого керування гасінням пожежі, допуску до гасіння пожеж виключно персоналу, який пройшов відповідну теоретичну та практичну кваліфікаційну підготовку з гасіння пожеж та інструктаж з охорони та безпеки праці, а також повністю екіпірований засобами індивідуального захисту лісового пожежного (шкіряне взуття, костюм з вогнестійкої тканини, засоби захисту дихання, каска, окуляри, рація);

4) гасіння лісових пожеж, а у разі потреби - залучення додаткових сил і засобів пожежогасіння;

5) щоденний нагляд за утриманням у робочому стані закріплених за лісовою пожежною станцією пожежних автомобілів, протипожежної техніки, пожежного інвентарю та засобів зв'язку;

6) ведення документації щодо діяльності лісової пожежної станції.

64. Тип лісової пожежної станції, місце розташування, зона обслуговування, структура, чисельність особового складу, укомплектування протипожежною технікою, засобами пожежогасіння і зв'язку тощо визначаються державними лісовпорядними організаціями відповідно до цього Порядку та відображаються у матеріалах лісовпорядкування.

65. Створення лісових пожежних станції та організація їх діяльності здійснюються постійними лісокористувачами, власниками лісів.

66. Залежно від кількості джерел загоряння, кількості та площі пожеж, класу природної пожежної небезпеки ділянок лісового фонду, лісорослинної зони, структури лісів (типологічної, вікової тощо) і щільності дорожньої мережі створюються лісові пожежні станції двох типів:

1) першого типу - на базі лісництв з метою забезпечення високої готовності, оперативного виявлення, швидкого реагування та ліквідації лісових пожеж у зоні діяльності (обслуговування) на початковій стадії та гасіння разом із лісовою пожежною станцією другого типу великих лісових пожеж;

2) другого типу - переважно на центральних садибах постійних лісокористувачів із більшою кількістю сил і засобів пожежогасіння для забезпечення швидкої ліквідації лісових пожеж у зоні діяльності (обслуговування) та великих лісових пожеж поза її межами; надання допомоги у разі потреби іншим лісокористувачам та в лісах, які зазнали радіоактивного забруднення.

67. Площа зони діяльності (обслуговування) визначається залежно від часу, потрібного для доставки сил і засобів пожежогасіння до місця ймовірного виникнення пожеж, класу природної пожежної небезпеки та швидкості руху транспорту згідно з додатком 6.

68. На лісовій пожежній станції оформляються:

паспорт лісової пожежної станції (додаток 7);

журнал закріплення за особовим складом команди лісової пожежної станції протипожежної техніки, інвентарю та засобів зв'язку (додаток 8);

список оперативного розрахунку обслуговування пожежних автомобілів (агрегатів) лісової пожежної станції (додаток 9);

журнал обліку інструктажів, теоретичних, практичних та технічних навчань та штабних і польових тренувань, що проведені з особовим складом лісової пожежної станції (додаток 10);

карта обліку роботи лісової пожежної станції (додаток 11).

Журнал закріплення за особовим складом команди лісової пожежної станції протипожежної та іншої техніки, інвентарю та засобів зв'язку, журнал обліку інструктажів, теоретичних, практичних та технічних навчань та штабних і польових тренувань, що проведені з особовим складом лісової пожежної станції ведуться в паперовій або електронній формі за умови впровадження технологій, що унеможливають модифікацію внесених до нього даних, а також дають змогу однозначно ідентифікувати особу, що внесла запис до журналу.

69. При кожній лісовій пожежній станції організовується пожежна команда.

70. Команди лісової пожежної станції постійних лісокористувачів комплектуються пожежно-рятувальними підрозділами із числа відомчої пожежної охорони чи добровільної пожежної охорони, які мають кваліфікацію та пройшли підготовку за програмою “Курс підготовки лісового пожежного”.

71. Структуру та чисельність команд лісової пожежної станції визначають постійні лісокористувачі, власники лісів.

72. Начальник (керівник) лісової пожежної станції зобов'язаний:

1) мати кваліфікацію керівника гасіння лісової пожежі, що відповідає кількості сил та засобів, які закріплені за відповідною лісовою пожежною станцією, та володіти технікою застосування профілактичного та

контрольованого відпалу для зниження запасів горючих матеріалів та оперативного створення протипожежного розриву на шляху пожежі;

2) знати зону діяльності (обслуговування), вразливі об'єкти, яким може загрожувати небезпека від пожеж (населені пункти, промислові об'єкти, інші об'єкти інфраструктури), стан шляхів, розміщення протипожежних бар'єрів і водойм, під'їзди до них, закріплену за лісовою пожежною станцією протипожежну та іншу техніку, наявні види та запаси горючих матеріалів, рельєф, попередньо узгоджену тактику гасіння лісових пожеж при різній пожежній небезпеці за умовами погоди;

3) організувати та проводити перед початком і протягом пожежонебезпечного періоду штабні та польові навчання та тренування особового складу команд лісової пожежної станції із гасіння лісових пожеж у найбільш складних умовах та додержання правил техніки безпеки, норм і правил охорони праці;

4) організувати забезпечення персоналу лісової пожежної станції всіма необхідними засобами індивідуального захисту (шкіряне взуття, костюм з вогнестійкої тканини, засоби захисту дихання, каска, окуляри, рація) під час гасіння пожеж;

5) визначати обов'язки особового складу пожежних бригад, розподіляти між ними засоби пожежогасіння, зв'язку та транспорт;

6) організувати чітку роботу команд лісової пожежної станції та закріпленої протипожежної та іншої техніки;

7) забезпечувати дотримання особовим складом команди лісової пожежної станції вимог нормативно-правових актів з охорони праці під час проведення робіт із гасіння лісових пожеж;

8) керувати особовим складом команди лісової пожежної станції під час виконання робіт на території зони діяльності (обслуговування);

9) з моменту одержання повідомлення про виникнення лісової пожежі в зоні діяльності (обслуговування) або розпорядження від керівництва постійного лісокористувача або власника лісів забезпечувати негайний виїзд команди лісової пожежної станції або окремої пожежної бригади до місця пожежі та керувати її гасінням до прибуття старшої посадової особи;

10) забезпечувати догляд за протипожежною та іншою технікою, інвентарем, закріпленими за лісовою пожежною станцією, організувати їх ремонт та належне зберігання;

11) вести відповідну документацію щодо роботи лісової пожежної станції та обліку часу, витраченого на чергування, обслуговування закріпленої за лісовою пожежною станцією протипожежної та іншої техніки, гасіння пожеж.

73. Начальник (керівник) лісової пожежної станції має право:

1) перевіряти стан пожежної безпеки всіх виробничих об'єктів у зоні діяльності лісової пожежної станції;

2) подавати керівнику постійного лісокористувача, власнику лісів пропозиції щодо усунення виявлених порушень вимог пожежної безпеки в лісах;

3) подавати керівництву пропозиції щодо вдосконалення діяльності, матеріально-технічного забезпечення та заохочення команд лісової пожежної станції.

74. Бригадир лісопожежної бригади підпорядковується безпосередньо начальнику (керівнику) лісової пожежної станції і зобов'язаний:

1) знати зону діяльності (обслуговування), вразливі об'єкти, яким може загрозувати небезпека від пожеж (населені пункти, промислові об'єкти, інші об'єкти інфраструктури), стан шляхів, розміщення протипожежних бар'єрів і водойм, під'їзди до них, закріплену за бригадою протипожежну та іншу техніку, наявні види та запаси горючих матеріалів, рельєф;

2) знати тактику та способи безпечного гасіння лісових пожеж в насадженнях зони обслуговування із використанням наявних засобів пожежогасіння та інвентарю, закріплених за лісовою пожежною станцією;

3) володіти технікою застосування профілактичного та контрольованого відпалу для профілактичного зниження запасів горючих матеріалів та оперативного створення протипожежного розриву на шляху руху пожежі;

4) уміти професійно та безпечно застосовувати протипожежну та іншу техніку під час гасіння лісових пожеж, а також володіти навичками радіозв'язку;

5) організовувати роботу лісопожежної бригади з дотриманням вимог щодо охорони праці в умовах застосування передбаченої тактики гасіння різних видів лісових пожеж;

6) проводити профілактичні протипожежні заходи;

7) перевіряти теоретичні знання, практичні навички та забезпечувати виконання кожним членом бригади правил техніки безпеки та покладених на нього обов'язків;

8) забезпечувати збереження закріплених за лісопожежною бригадою протипожежної та іншої техніки, інвентарю, засобів пожежогасіння та зв'язку, підтримання їх у справному стані;

9) забезпечувати контроль за додержанням особовим складом бригади норм і правил безпеки праці під час гасіння пожеж.

75. Водій пожежного та бортового вантажного автомобіля, тракторист-машиніст лісопожежного агрегату, бульдозера, трактора, лісопожежного модуля підпорядковуються начальнику (керівнику) лісової пожежної станції або бригадиру лісопожежної бригади та зобов'язані:

- 1) знати правила техніки безпеки праці на пожежі та тактику гасіння пожеж;
- 2) знати та розуміти особливості поведінки пожежі за різних погодних умов, у насадженнях зони обслуговування лісової пожежної станції, знати дорожню мережу;
- 3) знати та уміти безпечно використовувати протипожежну та іншу техніку, здійснювати догляд за нею, проводити технічне обслуговування та забезпечувати її поточний ремонт;
- 4) за розпорядженням начальника (керівника) лісової пожежної станції або бригадира окремо діючої лісопожежної бригади виїжджати на закріпленій техніці до місця пожежі та виконувати вказівки керівника гасіння лісової пожежі;
- 5) дотримуватися норм і правил охорони праці.

76. Робітники лісопожежної бригади підпорядковуються начальнику (керівнику) лісової пожежної станції або бригадиру та зобов'язані:

- 1) знати та вміти застосовувати тактику та способи гасіння лісових пожеж із використанням закріпленої за бригадою протипожежної та іншої техніки, інвентарю, засобів пожежогасіння, та вміти безпечно користуватися ними;
- 2) за сигналом тривоги займати номери бойової обслуги на закріпленій за бригадою пожежній техніці, виїжджати до місця лісової пожежі та вчасно виконувати розпорядження бригадира лісопожежної бригади чи керівника гасіння лісової пожежі;
- 3) під час гасіння лісової пожежі не залишати своєї позиції без дозволу бригадира чи керівника гасіння лісової пожежі (крім явної небезпеки для власного життя), уміти надавати першу медичну допомогу потерпілим;
- 4) утримувати у справному стані закріплений пожежний інвентар та вміло застосовувати його під час гасіння лісових пожеж;
- 5) дотримуватися норм і правил охорони та безпеки праці.

77. Лісові пожежні станції забезпечуються приміщеннями для розміщення особового складу пожежних команд, зберігання протипожежної та іншої техніки, інвентарю, засобів зв'язку.

78. Поруч із лісовою пожежною станцією розміщуються:

пожежний спостережний пункт, вежа (щогла);

пожежний резервуар місткістю не менше ніж 10 куб. метрів (для лісової пожежної станції першого типу), 50 куб. метрів (для лісової пожежної станції другого типу) або колодязь, гідрант, артезіанська свердловина тощо;

майданчик, пристосований для сушіння пожежних рукавів;

майданчик для миття пожежних автомобілів чи автоцистерн.

79. За поданням начальника (керівника) лісової пожежної станції керівник постійного лісокористувача або власник лісів залучає додаткову кількість тракторів, автомобілів, бульдозерів, іншої техніки та засобів пожежогасіння шляхом зняття їх з інших робіт. Рекомендований перелік оснащення лісової пожежної станції наведено у додатку 12.

80. Після завершення пожежонебезпечного періоду протипожежна техніка, інвентар та засоби зв'язку ремонтуються і зберігаються в приміщеннях лісової пожежної станції.

81. Зв'язок між лісовими пожежними станціями, постійними лісокористувачами, власниками лісів, повітряними суднами здійснюється за допомогою телефонної мережі, наявних засобів радіозв'язку та мобільного зв'язку.

82. Робота команд лісової пожежної станції проводиться з урахуванням класу природної пожежної небезпеки лісових насаджень у зоні діяльності (обслуговування) відповідно до регламенту роботи команди лісової пожежної станції залежно від класу пожежної небезпеки за умовами погоди.

83. У святкові та вихідні дні (у разі виникнення III і вищого класу пожежної небезпеки за умовами погоди) до чергування на лісовій пожежній станції особовий склад пожежних команд залучається в кількості, потрібній для укомплектування особового складу протипожежної техніки.

84. Основна форма організації праці на гасінні лісових пожеж силами лісової пожежної станції - лісопожежна бригада лісової пожежної станції.

85. Залежно від місцевих умов на лісовій пожежній станції першого типу утворюються одна - дві бригади, на лісовій пожежній станції другого типу - три - чотири бригади.

86. Особовий склад бригади лісової пожежної станції становить від двох до шести осіб.

87. Для гасіння невеликих лісових пожеж із складу бригади можуть формуватися пожежні групи, кількісний склад яких визначається відповідно до класу пожежної небезпеки за умовами погоди та місцевими умовами.

88. За розпорядженням керівника постійного лісокористувача, власника лісів, у складі яких функціонують лісові пожежні станції, їх особовий склад із протипожежною та іншою закріпленою за лісовою пожежною станцією технікою, засобами пожежогасіння може направлятися для надання допомоги іншим лісокористувачам, власникам лісів.

89. Тактика гасіння пожежі, заходи індивідуальної безпеки пожежних визначаються погодними умовами дня, розташуванням, запасами та вологістю горючих матеріалів і узгоджуються керівником гасіння лісової пожежі.

90. Оперативні дії проводяться з дотриманням безпеки праці і можуть проводитися в умовах високого психологічного та фізичного навантаження, підвищеного ризику, прямої небезпеки для життя і здоров'я учасників гасіння пожеж.

Особи, залучені до оперативних дій під час гасіння пожеж, повинні дотримуватися вимог щодо охорони та безпеки праці.

91. Працівники постійного лісокористувача, власника лісів, які виконують маршрутне патрулювання в лісі, лісові пожежні сторожі та інші особи, що виконують роботи в лісі, громадяни під час виявлення лісової пожежі зобов'язанні терміново повідомити структурному підрозділу постійного лісокористувача або власнику лісів, пожежно-рятувальним підрозділам ДСНС і у разі потреби вжити заходів для її гасіння.

Керівник постійного лісокористувача, власник лісів, який отримав повідомлення про пожежу, зобов'язаний терміново вжити заходів до організації її гасіння.

Якщо повідомлення про пожежу безпосередньо надійшло до лісової пожежної станції, начальник лісової пожежної станції або старша посадова особа пожежно-рятувального підрозділу лісової пожежної станції (за відсутності начальника лісової пожежної станції) приймає рішення про виїзд на пожежу та повідомляє про це старшій посадовій особі структурного підрозділу постійного лісокористувача, власника лісів.

92. У разі виникнення на території структурного підрозділу постійного лісокористувача, власника лісів одночасно кількох пожеж або у разі, коли швидко погасити пожежу, що виникла, силами однієї лісової пожежної станції неможливо, керівник гасіння лісової пожежі терміново повідомляє керівнику постійного лісокористувача, власнику лісів про потребу направлення на гасіння сил і засобів лісової пожежної станції сусідніх структурних підрозділів, а у разі потреби - терміново залучає для гасіння пожежі резервні команди, потрібну техніку та засоби транспорту з виробництва.

Облік лісових пожеж

93. Обліку підлягають усі пожежі незалежно від місця їх виникнення та наслідків, у тому числі пожежі за межами території лісового фонду та на землях інших землекористувачів, якщо гасіння таких пожеж здійснювалося силами пожежно-рятувальних підрозділів постійного лісокористувача, власника лісів.

Не підлягають обліку випадки горіння під час спалювання порубочних решток.

94. Документом, який засвідчує факт пожежі, є акт, що підписується комісією, до складу якої входить не менш як три особи, у тому числі представник територіального органу ДСНС, представник постійного лісокористувача, власника лісів.

95. Ведення обліку пожеж та їх наслідків, інформування ДСНС здійснюється відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 26 грудня 2003 р. № [2030](#) “Про затвердження Порядку обліку пожеж та їх наслідків” (Офіційний вісник України, 2003 р., № 52, ст. 2802).

Інформація про лісові пожежі

96. Постійні лісокористувачі, власники лісів щороку до 1 лютого подають до територіальних органів Держлісагентства та державних спеціалізованих лісозахисних підприємств інформацію, визначену [пунктом 45](#) Санітарних правил в лісах України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 р. № 555 “Про затвердження Санітарних правил в лісах України”.

97. Для забезпечення ефективної роботи пожежно-рятувальних підрозділів, добровільної пожежної охорони, вчасного вжиття заходів до запобігання виникненню лісових пожеж постійні лісокористувачі, власники лісів, органи місцевого самоврядування зобов’язані щодня протягом пожежонебезпечного періоду отримувати інформацію про поточний та прогнозований комплексний показник пожежної небезпеки за умовами погоди та клас пожежної небезпеки за умовами погоди, розрахований Українським гідрометеорологічним центром.

Забезпечення органів державної влади, органів місцевого самоврядування і населення гідрометеорологічною інформацією здійснюється відповідно до [статті 16](#) Закону України “Про гідрометеорологічну діяльність”.

98. Порядок передачі інформації про виникнення лісової пожежі та її гасіння:

1) після отримання повідомлення про виявлення лісової пожежі одночасно з виїздом пожежно-рятувального підрозділу про виявлену пожежу інформується керівник постійного лісокористувача, власник лісів;

2) у разі підтвердження загоряння в лісовому фонді постійні лісокористувачі, що належать до сфери управління Держлісагентства, надсилають повідомлення про пожежу відповідальному черговому територіального органу Держлісагентства, а інші лісокористувачі, власники лісів - до територіальних органів ДСНС;

3) у разі, коли площа пожежі становить або існує загроза її розвитку на площі до 5 гектарів і більше, до територіальних органів ДСНС передається повідомлення про виникнення або загрозу виникнення надзвичайної ситуації та ліквідації її наслідків;

4) у разі, коли встановлений комплексний показник пожежної небезпеки погоди більше 5000, а швидкість вітру більше 10 метрів на секунду, про всі випадки загорянь інформується ДСНС;

5) інформація про пожежу площею менше 5 гектарів передається до 20 години дня, коли така пожежа виникла, за [формою](#) згідно з додатком 13

(щоденна інформація про лісові пожежі) до диспетчерського пункту підприємства, визначеного відповідальним за ведення обліку лісових пожеж наказом Держлісагентства з числа підприємств, що належать до сфери управління Держлісагентства. До зазначеної інформації включаються усі пожежі що виникли за добу з 20 години попереднього дня до 20 години поточного дня;

6) щоденна узагальнена інформація про лісові пожежі за формою згідно з додатком 13 (щоденна інформація про лісові пожежі) від підприємства, що веде облік лісових пожеж, не пізніше 8 години ранку наступного дня передається Держлісагентству;

7) негайно з диспетчерського пункту передається телефоном, а за вимогою телефаксом чи електронною поштою інформація за формою згідно з додатком 14 (оперативна інформація про виявлення та стан гасіння великих лісових пожеж), якщо площа пожежі перевищує 5 гектарів або при меншій площі існує загроза її розвитку на площі 5 гектарів і більше, зазначена інформація передається щогодини до моменту локалізації пожежі;

8) інформація про пожежі на землях та земельних ділянках інших лісокористувачів та землекористувачів, власників лісів передається щодня до 20 години за формою згідно з додатком 15 (оперативна інформація про пожежі в природних екосистемах);

9) черговий підприємства, що веде облік лісових пожеж, щодня після узагальнення інформації про лісові пожежі інформацію за формами згідно з додатками 13 (щоденна інформація про лісові пожежі), 14 (оперативна інформація про виявлення та стан гасіння великих лісових пожеж) та 15 (оперативна інформація про пожежі в природних екосистемах) надсилає її до ДСНС.

Відповідальність за своєчасність передачі та достовірність інформації про лісові пожежі несуть керівники постійних лісокористувачів, власники лісів.

99. Обмін інформацією про пожежі здійснюється:

щодня в пожежонебезпечний період шляхом щодобового надання інформації про оперативну пожежну ситуацію в лісах Держлісагентства;

у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайної ситуації шляхом оперативного взаємооповіщення та подальшого періодичного оперативного інформування щодо гасіння пожеж та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, пов'язаних з лісовими пожежами.

100. Держлісагентство забезпечує оприлюднення та оновлення інформації про класи природної пожежної небезпеки в автоматизованій системі "Пожежі", введеної в дію наказом Держлісагентства від 23 березня 2021 р. № 192.

101. Постійні лісокористувачі, власники лісів вносять інформацію про виявлені лісові пожежі та їх гасіння до автоматизованої системи “Пожежі” в день виявлення лісової пожежі та після завершення її гасіння.

102. Після ліквідації лісової пожежі одночасно з проведенням розслідування випадків лісових пожеж проводиться детальний аналіз гасіння лісової пожежі з метою виявлення недоліків та підвищення ефективності гасіння в майбутньому, який передбачає:

аналіз процесу керівництва гасінням лісової пожежі та прийнятих рішень;

аналіз організації та якості виконання поставлених завдань на всіх рівнях;

аналіз інших ризиків, які виникли або могли виникнути під час гасіння пожежі;

оцінку ефективності гасіння пожежі та наявного протипожежного впорядкування;

виявлення недоліків та допущених помилок, які призводять до зменшення ефективності та збільшення часу гасіння.

	Додаток 1 до Порядку
--	-------------------------

НАРЯД-ДОПУСК
на спалювання порубкових решток

	Додаток 2 до Порядку
--	-------------------------

ЖУРНАЛ
реєстрації нарядів-допусків на спалювання порубкових решток

	Додаток 3 до Порядку
--	-------------------------

НОРМИ
забезпечення протипожежним обладнанням та засобами гасіння лісових пожеж пунктів зосередження протипожежного обладнання та інвентарю та лісозаготівельних бригад

Найменування протипожежного обладнання та засобів гасіння лісових пожеж	Лісництва		Лісозаготівельні бригади			
			до п'яти осіб		від шести до десяти осіб	
	класи природної пожежної небезпеки					
	1-3	4-5	1-3	4-5	1-3	4-5
1. Цистерни знімні місткістю 800-1500 літрів, одиниць	1					
2. Навісні насоси, олиниць	1					
3. Мотопомпи, одиниць	1	1				
4. Пожежні напірні рукави, погонних метрів	160	100				
5. Запалювальні апарати, одиниць	2	1				
6. Хлопавки пожежні, одиниць	5	3				
7. Лопати, одиниць	10	5	3	1	5	2
8. Сокири, одиниць	2	1	2	1	4	2
9. Граблі, одиниць	2	1	1	1	2	2
10. Бензопили, одиниць	1	1	1		1	
11. Переносні радіостанції, одиниць	1	1				
12. Аптечки першої медичної допомоги, одиниць	1	1	1	1	1	1
13. Ранцеві обприскувачі, одиниць	4	2				
		Додаток 4 до Порядку				

ШКАЛА
оцінки природної пожежної небезпеки ділянок лісового фонду

Клас пожежної небезпеки	Об'єкт загоряння (характеристики ділянок лісового фонду)	Найбільш імовірні види пожеж, умови і тривалість періоду їх можливого виникнення і розповсюдження
I	<p>Насадження хвойних порід віком 40 років і менше в усіх типах умов місцезростання. Насадження хвойних порід віком більше 40 років з індексами 0 (дуже сухі), 1 (сухі). Насадження сосни гірської, ялівцю, туї незалежно від віку та типів умов місцезростання. Не зімкнуті лісові культури усіх порід. Зруби з-під хвойних порід, згарища, загиблі насадження (вітровали, буреломи тощо). Зруби з-під листяних порід, інші не вкриті ліською рослинністю землі (крім лісових шляхів, просік, протипожежних розривів), які розташовані серед насаджень хвойних порід. Лісові насадження з рівнем радіаційного забруднення 15 кБк/кв. кілометр і вище незалежно від породного складу, віку і типів умов місцезростання</p>	<p>протягом усього пожежонебезпечного періоду можливі лісові пожежі, а на ділянках з наявністю деревостану - верхові лісові пожежі</p>
II	<p>Насадження хвойних порід віком більше 40 років у типах умов місцезростання з індексом 2 (свіжі). Насадження листяних порід у типах умов місцезростання з індексами 0,1</p>	<p>низові пожежі можливі протягом усього пожежонебезпечного періоду, верхові - у період V класу пожежної небезпеки за умовами погоди</p>
III	<p>Насадження хвойних порід віком більше 40 років у типах умов місцезростання з індексами 3 (вологі), 4 (сирі). Насадження листяних порід у типах умов місцезростання з індексом 2 (свіжі)</p>	<p>низові і верхові пожежі можливі в період V класу пожежної небезпеки за умовами погоди</p>
IV	<p>Насадження хвойних порід віком більше 40 років у типах умов місцезростання з</p>	<p>низові пожежі можливі тільки в період V класу</p>

індексом 5 (мокрі). Насадження листяних порід у типах умов місцезростання з індексами 3 (вологі), 4 (сирі). Зруби з-під листяних порід (серед насаджень листяних порід), інші не вкриті лісовою рослинністю землі (крім згарищ, загиблих насаджень, лісових шляхів, просік, протипожежних розривів), які розташовані серед насаджень листяних порід. Угіддя - сіножаті, пасовища. Лісові розсадники, плантації, сади, ягідники

пожежної небезпеки за умовами погоди

V Листяні насадження у типах умов місцезростання з індексом 5 (мокрі). Не вкриті лісовою рослинністю землі (лісові шляхи, просіки, візири, протипожежні розриви). Нелісові землі (крім сіножатей, пасовищ, садів, ягідників)

виникнення пожежі можливо тільки у разі довгострокових посух

	Додаток 5 до Порядку
--	-------------------------

РЕГЛАМЕНТ РОБОТИ
команди лісової пожежної станції залежно від класу пожежної
небезпеки за умовами погоди

Клас пожежної небезпеки за умовами погоди	Регламент роботи лісової пожежної станції
---	---

I клас	Чергування на пожежній вежі/щоглі не ведеться. Може проводиться наземне патрулювання у місцях найвірогіднішого виникнення лісових пожеж. Особовий склад команд лісової пожежної станції (крім бригад, укомплектованих за принципом добровільних пожежних дружин, які залучаються до гасіння пожеж безпосередньо з виробництва) займається тренуванням, підготовкою спорядження, протипожежної та іншої закріпленої за ними техніки або за розпорядженням керівництва постійних лісокористувачів залучається до здійснення запобіжних (профілактичних) протипожежних заходів на обслуговуванні станцією території з тією умовою, що з настанням пожежонебезпечного періоду він повинен бути негайно
--------	--

зосереджений на станції. Авіаційне патрулювання не проводиться. Можуть виконуватися польоти для здійснення контролю за станом пожеж та за додержанням правил пожежної безпеки в лісі

- II клас Чергування на пожежних спостережних пунктах та наземне патрулювання на ділянках, віднесених до I та II класів природної пожежної небезпеки, а також у місцях масового відпочинку людей з 9-ї до 18-ї години. Водії пожежних автомобілів та їх особовий склад (постійний штат) перебувають у місцях чергування та займаються тренуванням, підготовкою протипожежної та іншої закріпленої за ними техніки, спорядження тощо. Авіаційне патрулювання проводиться через один - два дні, а за наявності пожеж - щодня 1 раз на день
- III клас Чергування на пожежній вежі/щоглі, наземне патрулювання в місцях найвірогіднішого виникнення пожеж з 9-ї до 19-ї години. Протипожежне устаткування, апаратура та інвентар повинні бути навантажені на транспортні засоби відповідно до розкладу. Протипожежна та інша закріплена за лісовою пожежною станцією техніка перебуває в повній готовності до застосування. Команди лісової пожежної станції (постійний підрозділ), якщо вони не зайняті на гасінні пожеж, з 9-ї до 19-ї години перебувають у місцях чергування. Засоби пожежогасіння, протипожежна та інша закріплена за лісовою пожежною станцією техніка, пожежні автомобілі повинні бути перевірені і готові до застосування. Авіаційне патрулювання проводиться щодня 1 раз на день, а за наявності пожеж - 2 рази на день
- IV клас Чергування на пожежних спостережних пунктах ведеться з 8-ї години ранку і до настання темряви. Постійна команда лісової пожежної станції перебуває, якщо не задіяна на гасінні пожеж, що виникли раніше, у повній готовності до виїзду на місце їх виникнення. Окремі групи із засобами пожежогасіння можуть направлятися для патрулювання ділянок, найнебезпечніших у пожежному плані. Вони повинні підтримувати постійний зв'язок з начальником лісової пожежної станції або черговим у разі негайного виїзду на пожежу, що виявлена іншими засобами в зоні їх чергування. Лісопожежні бригади лісової пожежної станції повинні бути приведені в повну готовність до гасіння пожеж. Закріплені за ними засоби пожежогасіння і транспорт перевірені і

розташовані поблизу місць роботи. Авіаційне патрулювання проводиться щодня 2 рази на день, а за наявності пожеж - 3 рази на день

V клас Чергування на пожежних спостережних пунктах ведеться з 8-ї години ранку і до настання темряви. Постійна команда лісової пожежної станції перебуває, якщо не задіяна на гасінні пожеж, що виникли раніше, у повній готовності до виїзду на місце їх виникнення. Наземне патрулювання може проводитися протягом усього світлового часу, а в найнебезпечніших місцях - цілодобово. На допомогу залучаються лісопожежні бригади, а також збільшується чисельність команди за рахунок постійних робітників та інших працівників постійних лісокористувачів. Командам лісової пожежної станції додатково надається техніка з основного виробництва (бульдозери, трактори з ґрунтообробним знаряддям, транспорт). Окремі бригади із складу команд (за умови збереження основних сил і засобів пожежогасіння в місцях постійного базування) зосереджуються ближче до пожежонебезпечних ділянок лісу. Авіаційне патрулювання проводиться щодня 3 рази на день

	Додаток 6 до Порядку
--	-------------------------

РАДІУСИ

зони обслуговування площ лісового фонду лісовими пожежними станціями залежно від класу пожежної небезпеки насаджень та швидкості руху транспорту

Клас пожежної небезпеки	Радіуси зони обслуговування лісової пожежної станції (кілометрів) при швидкості руху транспорту (кілометрів на годину)				Час доставки сил і засобів пожежогасіння транспортом
	20	25-30	40	50	
I	5	8	10	12	15 хвилин
II	10	15	20	25	30 хвилин
III	20	30	40	50	одна година

IV	40	60	80	100	дві години
V	40	60	80	100	дві години

	Додаток 7 до Порядку
--	-------------------------

ПАСПОРТ
лісової пожежної станції до Порядку

	Додаток 8 до Порядку
--	-------------------------

ЖУРНАЛ
закріплення за особовим складом команди лісової пожежної станції
протипожежної та іншої техніки, інвентарю та засобів зв'язку

Найменування, марка	Державний номер	Власне ім'я та прізвище	Найменування посади	Дата		Примітка
				закріплення	вилучення	
1	2	3	4	5	6	7

	Додаток 9 до Порядку
--	-------------------------

СПИСОК
особового складу команди обслуговування пожежних автомобілів
(агрегатів) лісової пожежної станції

Пожежний автомобіль, мотопомпа тощо	Пожежне устаткування та інструмент	Особовий склад команди обслуговування	Примітка

	Додаток 10 до Порядку
--	--------------------------

ЖУРНАЛ
обліку інструктажів, теоретичних, практичних та технічних навчань та штабних і польових тренувань, що проведені з особовим складом лісової пожежної станції

Дата	Тема, відпрацьовані питання	Кількість годин	Список осіб, присутніх на навчанні	Найменування посади, власне ім'я та прізвище, підпис особи, яка проводила навчання чи тренування
1	2	3	4	5

	Додаток 11 до Порядку
--	--------------------------

КАРТА ОБЛІКУ
роботи лісової пожежної станції

	Додаток 12 до Порядку
--	--------------------------

РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК
оснащення лісової пожежної станції

Найменування	Одиниця виміру	Кількість		Примітка
		лісова пожежна станція першого типу	лісова пожежна станція другого типу	

Пожежний автомобіль або цистерна, пожежний всюдихід або лісовий пожежний агрегат	одиниць	1	2	
Лісопожежний модуль	-“-	1	1	
Патрульний автомобіль підвищеної прохідності	-“-	1	1	
Пожежні мотопомпи	-“-	1	2-3	
Напірні пожежні рукави	погонних метрів	150-200	300-400	крім тих, що входять до комплекту мотопомп і автоцистерн
Стволи торф'яні	одиниць	1	1-2	за наявності в зоні діяльності торфовищ
Знімні пожежні цистерни або ємності для води місткістю 800-1500 літрів	-“-	1-2	3-4	
Трактори класу 0,9-3 тонн для роботи з ґрунтообробним або землерийним знаряддям	-“-	1	2-3	
Ранцеві обприскувачі	-“-	10	20-30	
Бензопили	-“-	1-2	2-5	
Лопати	-“-	10	10	
Хлопавки пожежні	-“-	5	10	

Сокири	-“-	2	3
Граблі	одиниць	2	4
Запалювальні апарати	-“-	2	5
Каністри місткістю 20 літрів для перевезення палива для мотопомп та бензопилок	-“-	5	10
Переносні радіостанції або засоби мобільного зв'язку	-“-	3-4	6-10
Спецодяг, взуття та засоби захисту	комплектів	за кількістю членів постійної команди	
Бідони чи каністри для питної води місткістю 20 літрів	одиниць	2-4	4-10
Кухлі для питної води	-“-	3-5	10-20
Аптечки першої медичної допомоги	-“-	2	5

	Додаток 13 до Порядку
--	--------------------------

ІНФОРМАЦІЯ
про лісові пожежі

	Додаток 14 до Порядку
--	--------------------------

ОПЕРАТИВНА ІНФОРМАЦІЯ
про виявлення та стан гасіння великих лісових пожеж

	Додаток 15 до Порядку
--	--------------------------

ОПЕРАТИВНА ІНФОРМАЦІЯ
про пожежі в природних екосистемах

	ЗАТВЕРДЖЕНО постановою Кабінету Міністрів України від 20 травня 2022 р. № 612
--	--

ЗМІНИ,
що вносяться до постанов Кабінету Міністрів України

1. Абзац четвертий пункту 7 Правил охорони електричних мереж, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 4 березня 1997 р. № 209 (Офіційний вісник України, 1997 р., число 10, с. 28), викласти в такій редакції:

“у міських та районних парках, скверах, лісопарках, захисних лісах, лісах природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення, рекреаційно-оздоровчих лісах та особливих захисних лісових ділянках необхідно забезпечувати таку ширину просік, щоб відстань від проводів під час їх найбільшого відхилення до гілок дерев по горизонталі була не менш як 2 метри для повітряних ліній напругою 20 кВ, 3 метри відповідно напругою 35-110 кВ, 4 метри - 150-220 кВ, 5 метрів - 330-500 кВ, 8 метрів - 750 кВ.”.

2. У пункті 53 Правил поліпшення якісного складу лісів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 12 травня 2007 р. № 724 (Офіційний вісник України, 2007 р., № 37, ст. 1478; 2013 р., № 82, ст. 3041; 2020 р., № 2, ст. 62), слова “Правил пожежної безпеки в лісах України, що затверджуються Міндовкілля за поданням Держлісагентства, погодженим з ДСНС” замінити словами “Порядку організації охорони і захисту лісів”, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 20 травня 2022 р. № 612”.

3. У постанові Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2009 р. № 976 “Про затвердження Положення про державну лісову охорону” (Офіційний вісник України, 2009 р., № 71, ст. 2447; 2012 р., № 1, ст. 21; 2013 р., № 82, ст. 3041; 2016 р., № 71, ст. 2388):

1) у постанові:

назву постанови викласти в такій редакції:

“Про затвердження Положення про державну лісову охорону, лісову охорону інших лісокористувачів та власників лісів”;

абзац другий після слова “охорону” доповнити словами “, лісову охорону інших постійних лісокористувачів та власників лісів”;

2) у [Положенні про державну лісову охорону](#), затвердженому зазначеною постановою:

назву Положення викласти в такій редакції:

**“ПОЛОЖЕННЯ
про державну лісову охорону, лісову охорону інших постійних
лісокористувачів та власників лісів”;**

пункт 1 доповнити абзацом такого змісту:

“Лісова охорона інших постійних лісокористувачів та власників лісів діє у складі підприємств, установ, організацій, які не належать до сфери управління Держлісагентства, та у постійному користуванні або власності яких перебувають ліси.”;

пункти 2 і 3 після слова “держлісоохорони” доповнити словами “, лісової охорони інших постійних лісокористувачів та власників лісів”;

доповнити Положення пунктом 4¹ такого змісту:

“4¹. Основними завданнями лісової охорони інших лісокористувачів та власників лісів є завдання, визначені абзацами 3-5 пункту 4 цього Положення.”;

пункт 5 доповнити абзацом такого змісту:

“До посадових осіб лісової охорони інших постійних лісокористувачів та власників лісів відносяться посадові особи підприємств, установ, організацій, які не належать до сфери управління Держлісагентства, та у постійному користуванні або власності яких перебувають ліси, згідно з додатком.”;

пункт 6 після слова “Держлісоохорона” доповнити словами “, лісова охорона інших постійних лісокористувачів та власників лісів”;

пункт 7 після слова “держлісоохорони” доповнити словами “, лісової охорони інших постійних лісокористувачів та власників лісів”;

доповнити Положення пунктом 7¹ такого змісту:

“7¹. Права лісової охорони інших постійних лісокористувачів та власників лісів, визначені пунктом 7 цього Положення, поширюються на посадових осіб лісової охорони, діяльність яких проваджується лише на території постійного лісокористувача або власника лісів.”;

пункт 8 після слова “держлісоохорони” доповнити словами “, лісової охорони інших постійних лісокористувачів та власників лісів”;

3) у [додатку](#) до Положення:

після слова “охорони” доповнити словами “, лісової охорони інших постійних лісокористувачів та власників лісів”;

розділ “Обласних управлінь лісового та мисливського господарства” доповнити абзацами такого змісту:

“У разі коли лісова охорона інших лісокористувачів та власників лісів діє у складі:

підприємств, установ та організацій, які не належать до сфери управління Держлісагентства, у постійному користуванні або власності яких перебувають ліси;

керівник, головний лісничий, головний мисливствознавець, начальник відділу (сектору) лісового господарства та інженери відділу (сектору) всіх категорій, начальник відділу (сектору) охорони і захисту лісу та інженери відділу (сектору) всіх категорій, начальник відділу (сектору), спеціалісти відділу (сектору) мисливського господарства всіх категорій, лісничий, мисливствознавець, помічник лісничого, старший майстер лісу, майстер лісу, начальник лісової пожежної станції, старший егер та егер підприємства, установи, організації, у постійному користуванні або власності яких перебувають ліси.”.

4. У постанові Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2011 р. [№ 1102](#) “Деякі питання надання платних послуг підрозділами Міністерства надзвичайних ситуацій” (Офіційний вісник України, 2011 р., № 84, ст. 3072):

1) у назві і тексті [постанови](#) слова “Міністерства надзвичайних ситуацій” замінити словами “Державної служби з надзвичайних ситуацій”;

2) у [додатках](#) до постанови:

у назві додатків 1 і 2 слова “Міністерства надзвичайних ситуацій” в усіх відмінках замінити словами “Державної служби України з надзвичайних ситуацій” у відповідному відмінку;

у додатку 3:

у назві додатка слова “Міністерства надзвичайних ситуацій” замінити словами “Державної служби України з надзвичайних ситуацій”

пункт 1 доповнити підпунктом 16 такого змісту:

“16) надання інформації про комплексний показник природної пожежної небезпеки за умовами погоди.”.

5. Порядок функціонування добровільної пожежної охорони, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17 липня 2013 р. № 564 (Офіційний вісник України, 2013 р., № 64, ст. 2325), доповнити пунктом 7⁻¹ такого змісту:

“7⁻¹. Пожежно-рятувальні підрозділи добровільної пожежної охорони постійних лісокористувачів та власників лісів проводять або залучаються до патрулювання лісів протягом днів з V класом пожежної небезпеки за умовами погоди, зокрема у місцях з високою природною пожежною небезпекою, високою щільністю джерел загоряння, місцях скупчення людей. Строки та маршрут проведення патрулювання погоджується з постійним лісокористувачем або власником лісів.”.

6. У Порядку організації та проведення професійної підготовки, підвищення кваліфікації основних працівників професійних аварійно-рятувальних служб, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 2 жовтня 2013 р. № 729 (Офіційний вісник України, 2013 р., № 80, ст. 2977):

1) пункт 7 розділу “Організація професійної підготовки працівників” доповнити абзацом такого змісту:

“Особи, які залучаються до гасіння лісових пожеж та які потребують спеціальних знань та навичок з питань запобігання, виявлення та гасіння пожеж, пожежної безпеки, проходять спеціальне навчання або підвищення кваліфікації за типовою програмою “Курс підготовки лісового пожежного” відповідно до посадових обов’язків та функцій, що виконуються під час гасіння пожежі.”;

2) розділ “Навчальні плани та програми професійної підготовки працівників” доповнити пунктом 13⁻¹ такого змісту:

“13⁻¹. Професійна підготовка працівників відомчої пожежної охорони, які залучаються до гасіння лісових пожеж, проводиться відповідно до робочих навчальних планів та програм, розроблених закладами вищої, професійної (професійно-технічної) освіти, центрами підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів за спеціальністю “205 Лісове господарство” на підставі типових навчальних планів та програм (державних освітніх стандартів з конкретних професій). Типові програми “Курс підготовки лісового пожежного” та “Керівник гасіння лісових пожеж” погоджуються з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.”;

3) у тексті Порядку організації та проведення професійної підготовки, підвищення кваліфікації основних працівників професійних аварійно-рятувальних служб слова “вищі, професійно-технічні навчальні заклади”, “вищі навчальні заклади”, “професійно-технічні навчальні заклади” в усіх відмінках замінити відповідно словами “заклади вищої, професійної (професійно-технічної) освіти”, “заклади вищої освіти”, “заклади професійної (професійно-технічної) освіти” у відповідному відмінку.

